

ԶԵԲԵԹԵԱՅԻ ՈՐԴԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ՝ ԱՌԱՔԵԱԼ

Յովհաննէս Գալիլիացի Զեբեթիայի որդին էր որ իր եղբոր Յակոբոսի հետ ձկնորսութեան արհեստը կը սորուէր իր հօրմէն: Երբ Գալիլիոյ լինին մօտ իրենց ուռկաններուն հոգ կը տանէին, Յիսուս տեսաւ գիրենք եւ հրաւիրեց իրեն հետեւիլ: Կը բռնէ իրենց դրացի եւ ծանօթ Սիմոն Պետրոս եւ եղբայրը՝ Անդրէաս, արդէն նախօրոք խօսած էին Յիսուսի մասին իբր սկսնակութեամբ Մեսիան որ արդէն եկած էր: Ուրեմն՝ երբ անոնք ստացան Յիսուսի հրաւերը անմիջապէս ձգեցին ամէն ինչ եւ հետեւեցան Անոր:

Այսպէս Զեբեթիայի երկու մանչ զաւակները միացան Յիսուսի նորակազմ խումբին, եւ Յիսուսի կողմէ կոչուեցան «Որոտման որդիներ»՝ տրուած ըլլալով իրենց զօրաւոր եւ յանդուգն նկարագիրը: Հոս կարելի է մէջբերել Ղուկաս աւետարանին մէջ արձանագրուած երկու օրինակներ փաստելու համար թէ ինչպէս Յովհաննէս նախանձախնդիր մէկն էր:

Ա. - Ան կ'ըսէ. «Վարդապետ, տեսանք մէկը որ բաւականապէս դիւրեւ կը համեր, եւ արգիլեցինք զայն, որովհետեւ մեզի հետ չէր շրջէր:» «Յիսուս ըսաւ անոնց. » Մի արգիլէ՞ք զայն, որովհետեւ ով որ ձեր բշտամբն չէ՝ ձեր կողմն է» (Ղուկաս Թ. 49-50):

Բ. - Յիսուս «հաստատապէս որոշեց երթալ Երուսաղէմ: Եւ իր առջեւէն պատգամաւորներ դրկեց, որոնք երբ գացին՝ մտան Սամարացիներու գիւղ մը, պատրաստութիւն տեսնելու Անոր համար: Բայց անոնք չընդունեցին զԱյն, որովհետեւ Ան կ'աղօթարարէր դէպի Երուսաղէմ: Երբ իր աշակերտները՝ Յակոբոս եւ Յովհաննէս, տեսան այս՝ ըսին. «Տէր, կ'աղօթես որ ըսենք, եւ երկինքէն կրակ իջնէ եւ բնաջնջէ զանոնք: Ան դարձաւ, սաստեց անոնց եւ ըսաւ. «Ձե՛ք գիտեր թէ ինչ հոգիէ էք դուք. վասնզի Մարդու Որդին չեկաւ հոգիները կորստեան մատնելու, այլ՝ փրկելու» (Ղուկաս Թ. 51-56):

Յովհաննէս տասներկու աշակերտներու մէջ ամենաերիտասարդն էր: Ամենէն ետք ինք մահացաւ ընական մահով: Իր խմբագրած աւետարանին մէջ կը խօսի ինք իր մասին եւ կ'ըսէ. «Այն աշակերտը որ Յիսուս կը սիրէր:» Կը թուի ան իրապէս ալ Յիսուսի անմիջական շրջանակին կը պատկանէր Պետրոսի եւ Յակոբոսի հետ միասին: Այս երեքը իրենց Տէր Յիսուսի հետ Թափօր լերան վրայ Անոր պայծառակերպութեան վկանները եղան: Գիտենք նաեւ թէ Յիսուս զանոնք ընտրեց եւ առաջնորդեց Գեթսեմանիի պարտէզը իր կեանքի վերջին ժամերը հոն աղօթքով անցնելու համար:

Տրուած ըլլալով Յիսուսի յայտնաբերած մասնաւոր գուրգուրանք Յովհաննէսի նկատմամբ, այս սոյն տուաւ որ անոր մայրը համարձակի խնդրել Յիսուսէն որ երբ իր քաղաքորութիւնը հաստատէ իր մէկ կողմը նստեցնէ Յովհաննէսը եւ միւս կողմն ալ Յակոբոսը:

Կը կարդանք նաեւ հետեւեալները. Յիսուս աշակերտներուն հետ ունենալիք վերջին ընթրիքի պատրաստութեան գործը յանձնեց Յովհաննէսի եւ Պետրոսի որոնք պիտի երթային քաղաք, գտնէին տունը

ուր պիտի հաւաքուէին այդ նաշին համար: Ընթրիքի ժամուն էր որ Պետրոսի բնադրութեամբ Յովհաննէս՝ որ Յիսուսի մօտ կը նստէր, հակեցաւ Անոր լանջին եւ հարցուց. «Ո՞վ է այն որ **քեզ պիտի մատնէ**»:

Յովհաննէս միակ աշակերտն էր, իր վարդապետին եւ Անոր մօր՝ Մարիամի, հետ ունեցած մօտիկութեան պատճառաւ որ մնաց խաչի ստորոտին Յիսուսի խաչելութեան ժամանակ Անոր մօր եւ միւս հետեւորդ կիներու հետ միասին: Եւ լսեց խաչեալի հրամանը. «Ով կիմ, ահա քու որդիդ» Ապա աշակերտին. «**ահա քու մայրդ**» եւ այդ պահէն աշակերտը իր **քով առաւ զայն**» (Յովհաննէս ԺԹ՝ 27): Ինչ պատիւ Յովհաննէսի եւ ինչ միտքարարութիւն:

Կը կարդանք նաեւ թէ երբ Մարիամ Մագդաղենացին Յիսուսի յարութեան լուրը բերաւ աշակերտներուն, Յովհաննէս եւ Պետրոս եղան այն երկուքը որ վազեցին դէպի գերեզմանը: Յովհաննէս հասաւ հոն աւելի շուտ քան Պետրոսը՝ վասնզի աւելի առոյգ եւ երիտասարդ էր: Սակայն սպասեց Պետրոսի գալուն: Երկուքը մօտն գերեզմանէն ներս, տեսան որ մարմինը հոն չէր, եւ հաստատեցին թէ իրապէս Յիսուս յարութիւն առած էր:

Քանի մը օրեր ետք Յիսուս անգամ մը ալ երեւցաւ անոնց Գալիլիոյ լիւնին մօտ եւ հարցապնդեց Պետրոսը իր նկատմամբ ունեցած սիրոյն մասին: Պետրոս երիցս տրուած հարցումին տուաւ իր դրական պատասխանը, որու հիման վրայ Յիսուս հրահանգեց որ ան հովուէ իր հօտը:

Կը գտնենք Յովհաննէսը եւ Պետրոսը միատեղ Երուսաղէմի տանարի շրջանակին մէջ, ուր ծնունդէն կադ մարդուն բժշկութիւնը կը կատարեն: Յաջորդող օրերու ընթացքին իրենց քարոզական գործունէութեան պատճառաւ կը բանտարկուին, քայց բնութենէ ետք ազատ կ'արձակուին այն հրամանով որ այլեւս չքարոզեն:

Յիսուսի յարութենէն ետք իրենց քարոզութիւնները կատարելով հանդերձ, աշակերտները շատ զգոյշ էին թէ ովքեր պիտի ընդունէին իրենց անմիջական շրջանակէն ներս: Եւ ահա, Դամասկոսի ճամբուն վրայ ունեցած իր փորձառութենէն ետք Պողոս կուգայ Երուսաղէմ եւ կը փորձէ միանալ աշակերտներու խումբին, եւ առաջին առիթով կը տեսակցի «եկեղեցւոյ սիւնները կոչուած» երեք առաքեալներուն հետ, Պետրոսի, Յովհաննէսի եւ Յակոբոսի հետ:

Նախորդի յիշուած Երուսաղէմի մէջ գումարուած առաքեալներու ժողովին էր որ Պողոս ընդունուեցաւ իբր տասներեքերորդ առաքեալ: Այս ժողովին մէջ էր նաեւ որ վիճարանութիւնը կեդրոնացաւ այն հարցին մասին թէ պէ՞տք է պայման դնել որ ամէն ոք նախ հրեայ դառնայ՝ քրիստոնքեամբ, եւ ապա մկրտուի եւ քրիստոնեայ նկատուի: Յովհաննէս կարեւոր դեր ունեցաւ հարցին լուծման կապակցութեամբ:

Պատմականօրէն շատ յստակ չէ թէ Յովհաննէս ե՞րբ ձգեց Երուսաղէմը եւ մեկնեցաւ քարոզելու: Յստակ է սակայն այն որ Աստուածամայր Մարիամի մահուան եւ քաղման ներկայ էր ան: Եկեղեցւոյ հայրերէն իրանիոս կը գրէ թէ Յովհաննէս հաստատուեցաւ Եփեսոս քաղաքին մէջ Պետրոսի եւ Պողոսի մահերէն ետք: Կայ աւանդութիւն մը որու համաձայն Հռովմ տարուած է, մօտաւորապէս 94 թուականին, ուր Տմիտիանոս կայսեր օրով փորձած են զինք սպաննել ձգելով զինք եռացող իւղով լեցուն կաթսայի մէջ:

Մեռնելու տեղ դուրս ելած է աւելի գորեղ եւ հզօր քան թէ անոր մէջ նետուելէ առաջ: Կայսրը զայրացած կը հրամայէ զինքն ախորժել Բաթմոս կղզին ուր, կ'ըսուի, ան գրեց չորրորդ աւետարանը որ բոլորովին տարբեր է մնացեալ երեքէն: Մատթէոսի, Մարկոսի եւ Լուկասի աւետարաններէն: Այս գիրքը գրելու նպատակը՝ կ'ըսէ ան. «Որպէսզի դուք հաւատաք թէ Յիսուս՝ Քրիստոսն է, Աստուծոյ Որդին» նաեւ «որպէսզի հաւատաք եւ յաւիտեանական կեանք ընդունիք Ամօր ամուսնով» (Յովհաննէս Ի 31):

Յովհաննէս գրեց նաեւ երեք նամակներ ուղղուած բոլոր ֆրիստոնեաներուն, մասնաւորապէս նորադարձներուն, որոնց խօսելով կ'ըսէ թէ պէտք է ապրին սուրբ կեանք եւ զգոյշ ըլլան գիրենք տարհամոզել փորձողներէն:

Բաթմոս կղզիէն գնաց Եփեսոս ուր անցուց իր կեանքի վերջին տարիները: Զէր կարող փախել, զինքն կը կրէին ուսերու վրայ: Պաշտամունքներու ժամանակ երբ խօսէր կը կրկնէր նոյն խօսքը. «Իմ փոքրիկ զաւակներս, սիրեցէ՛ք զիրար»: Երբ հարցնէին իրեն թէ ինչո՞ւ նոյն խօսքը կը կրկնէ միշտ, կ'ըսէր. «Որովհետեւ այդ է Տիրոջ ուզածը. եւ եթէ այս կատարէք, լաւ ըրած կ'ըլլաք»:

Յովհաննէս իր մահկանացուն կնկեց Եփեսոսի մէջ ֆրիստոնեական դարի հարիւր թիւին, երբ ինք մօտ 94 տարիին հասած էր:

ԶԵԲԵԹԵԱՅԻ ՈՐԴԻ ՅԱԿՈԲՈՍ՝ ԱՌԱՔԵԱԼ

Յակոբոս Յովհաննէսի եղբայրն էր եւ որդին Զերեբայի: Ծնած էր Գալիլիոյ մէջ: Իր հօր եւ եղբոր հետ ձկնորսութեամբ կը զբաղէր: Ընտանիքը կը բնակէր Պէթսայիտա քաղաքին մէջ ուր Սիմոն Պետրոսն ալ ունէր իր տունը: Յիսուս Գալիլիոյ լիճին շուրջ գալած ատեն կը տեսնէ Սիմոն ու Անդրէաս եղբայրները: Կոչ կ'ուղղէ անոնց որ հետեւին Իրեն: Քիչ անդին կը հանդիպի Յակոբոս եւ Յովհաննէս երկու եղբայրներուն, նաեւ վրայ աշխատանքի պահուն:

Անոնց հայրը լեցեղեղին կը նորոգէր ձկնորսութեան ուղեանները: Եղբայրները լսելով Յիսուսի հրաւերը ելան նաւէն, ձգեցին ուղեանները իրենց հօր հոգատարութեան եւ անմիջապէս հետեւեցան Յիսուսի: Անհաւանական չի թուիր որ անոնք նախօրով արդէն խօսած էին Սիմոն Պետրոսի հետ, եւ իմացած թէ այս Յիսուսը իրապէս Քրիստոսն է:

Յակոբոս եւ Յովհաննէս իրենց աշխարհի տեսանքէն ինչպէս Յիսուս թշկեց Պետրոսի զոհանչ մայրը, եւ ժողովրդապետ Յայրոսի մահամբժաւը կեանքի կանչեց: Այս երկու եղբայրները Յիսուս անուանեց «Որոտման որդիներ», իրենց կրակոտ եւ անհամբեր բնավորութեան պատճառաւ:

Օրինակի համար, երբ Սամարացիները պէտք եղած օգնութիւնը չէին տար Յիսուսի, որովհետեւ Ան երուսաղէմ կ'երթար, Յակոբոս եւ Յովհաննէս ըսին թէ Յիսուս երկինքէն պէտք է կրակ իջեցնէ այդ քաղաքացիներու վրայ: Այս կեցումն էր զէմ Յիսուս նոր դաս մը տուաւ անոնց ըսելով թէ համբերութեամբ եւ խոնարհութեամբ է միայն որ կարելի է չարին յաղթել: Եւ աւելցուց. «Մարդու Որդին չէ եկած կործանելու հոգիները՝ այլ փրկելու»: Այս ուսուցումը այնքան դիրքին

և գործադրելի չթուեցաւ աշակերտներուն, մինչեւ Սուրբ Հոգիի ընդունումը Հոգեգալստեան հրաշալի օրը:

Յակոբոսի եւ Յովհաննէսի միտքը եւ սիրտը այնքան անկատար էր որ ընտանեօք կ'ակնկալէին երկրաւոր քաղաւորութեան մը հաստատումը Յիսուսի գլխաւորութեամբ, ինչպէս այդ օրերուն համայն հրեայ ժողովուրդը կը սպասէր որ գալիք Մեսիան պիտի բերէր: Եղբայրները իրենք իրենց եւ մօր բերանով արտայայտուեցան ըսելով թէ երբ այդ քաղաւորութիւնը հաստատուի եղբայրներէն մին նստի Յիսուսի աջին եւ միւսը՝ ձախին:

Յիսուսի պատասխանը այն եղաւ որ անոնք չէին գիտեր ինչ էր իրենց ուզածը. վասնզի Ան հարցուց. «Կրնա՞ք խմել այն քաժակը զոր ես պիտի խմեմ, կամ մկրտուի՞լ այն մկրտութեամբ, որով ես պիտի մկրտուիմ» (Մարկոս Ժ 38): Եւ աւելցուց. «Իմ աջ եւ ձախ կողմ նստեցնելը ես չեմ որ պիտի տամ, այլ տրուելու է անոնց որոնց համար պատրաստուած է» (Մարկոս Ժ 40): Այս պարագային Յիսուսի տուած դասը այն էր որ նախամեծարում կը ստանան անոնք միայն որ խոնարհ եւ համբերող են, եւ ոչ թէ փառասէր հոգիներ:

Հակառակ անոր որ Յակոբոս եւ եղբայրը Յովհաննէս այսպիսի նկարագիր ունէին, Յիսուս կարգ մը մասնաւոր առիթներով զանոնք ընտրեց իր հետ ըլլալու: Այս առիթներէն մէկը՝ օրինակի համար Թափօր լերան վրայ այլակերպութեան եւ կամ պայծառակերպութեան դէպքն էր: Հոն էր որ երկու եղբայրները՝ Պետրոսի հետ միասին, տեսան Յիսուսի փառաւորումը, եւ լսեցին երկնային ձայնը որ կ'ըսէր. «Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս, Ամօր լսեցէք» (Մարկոս Թ 7):

Ուրիշ առիթ մըն ալ. Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ Յիսուս իր հետ ունեցաւ այս երեքը, որոնք այս անգամ տեսան Ամոր կրած հոգեկան տառապանքը եւ նակատի արիւնահոս փրտիւնը: «Տրտում է հոգիս մեռնելու աստիճան» ըսաւ Ան, «Այստեղ մնացէ՛ք եւ արթուն կեցէ՛ք» (Մարկոս ԺԴ 32), մինչ ինք քիչ մը առաջ գնաց, ինկաւ գետին երեսի վրայ, եւ ըսաւ. «Աքբա, Հայր, ամէն ինչ կարելի է քեզի. հեռացուր ինձմէ այս քաժակը, քայց ոչ թէ ինչպէս ես կ'ուզեմ, այլ՝ ինչպէս դուն կ'ուզես» (Մարկոս ԺԴ 35-36):

Յակոբոս առաջինը եղաւ որ մահուան մէջ հետեւեցաւ Յիսուսի Երուսաղէմի Ակրիքա Ա. քաղաւորի հրամանով գլխատուելով (Գործք ԺԲ 2): Հերովդէս ֆրիստոնեաները հալածեց հրեաները սիրաշահելու համար:

Առաքալներու ցամակին վրայ կայ ուրիշ Յակոբոս մը եւս, քայց ան կը կոչուի Յակոբոս Կրտսեր՝ Ալփէոսի որդի: Այս աւելի երիտասարդ էր քան թէ Զեքեթիայի որդի Յակոբոսը:

ՇԱՀԷ Ա. ՔՀՆՅ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ